

Sobre el Fons de Transició Nuclear

Si el Fons té l'objectiu de reparar una pèrdua econòmica, la seva definició hauria d'anar encaminada a això

Desviar recursos cap a altres zones veïnes no és necessàriament negatiu, però no respon a la idea perseguida amb aquest instrument

MARIA LLOP
@diaridrtarragona

Catedràtica de Fonaments de l'Anàlisi Econòmica URV

Maria Llop és també directora del Departament d'Economia. Llicenciada en Ciències Econòmiques i Empresariales per la Universitat de Barcelona i doctora en Economia per la Universitat Rovira i Virgili. Els seus interessos de recerca són les anàlisis d'impacte econòmic, l'economia pública, el sector energètic i l'economia mediambiental.

Segons les previsions, el tancament nuclear s'iniciarà l'any 2027 (fase preparatòria) i acabarà l'any 2035, moment en què totes les centrals espanyoles hauran d'estar definitivament apagades. I aquest tancament fa temps que preocupa als municipis d'Ascó i Vandellòs, i també als municipis propers, amb l'amenaça que es perdran uns 3.000 llocs de treball a la zona.

Just ara fa un any, el govern català va presentar una proposta de Fons de Transició Nuclear per a finançar 'accions de desenvolupament socioeconòmic i de transició energètica justa' a les zones afectades pel futur tancament de les centrals nuclears catalanes. El Fons es finança amb un impost creat l'any 2020, que grava les activitats de producció, emmagatzematge i transformació d'energia elèctrica d'origen nuclear.

La setmana passada es va desencallar l'aprovació del Fons, després d'uns mesos de retard pel no consens dels partits polítics en relació amb els municipis beneficiaris. En la definició inicial, el Fons havia d'incloure les poblacions situades a un radi de 10 quilòmetres a les centrals i havia de repartir 24 milions d'euros anuals. Finalment, però, ha prevalgut la idea del PSC i de Junts, que amplia la zona a un radi de 30 quilòmetres i augmenta l'import anual fins a 60 milions. Els municipis de menys de 12.000 habitants i que no pertanyen a la província de Tarragona han quedat, però, fora de l'àrea beneficiària.

El canvi en el radi (dels 10 quilòmetres inicialment previstos als 30 finalment aprovats) ha satisfet aquells municipis que s'han afegit al Fons, i ha desagrada els municipis més propers a les centrals. Els primers defensen que l'aturada nuclear també els perjudicarà i els se-

gons defensen que l'afectació més gran es produirà al lloc d'ubicació de les instal·lacions. Si tenim present que la finalitat última del Fons és 'preparar els territoris afectats pel futur tancament de les centrals d'Ascó i Vandellòs', llavors la pregunta que cal fer-nos és: quins són els 'territoris afectats' efectivament pel tancament? Dit d'una altra manera: fins on arriba l'impacte econòmic de les centrals nuclears? O quin és el territori on reverteix les rendes i l'activitat econòmica de les centrals nuclears? Per a respondre a això, hem de: 1) desgranar quines són les partides (conceptes) en què es materialitza l'impacte econòmic d'una central nuclear, i 2) veure en quin o quins municipis reverteixen aquestes partides. Així, una central nuclear contracta treballadors que reben uns salaris que principalment reverteixen sobre el territori de residència d'aquests treballadors. A més, les centrals demanen subministraments i béns d'inversió a proveïdors, la qual cosa ocasiona un impacte en el lloc de residència d'aquests proveïdors. Per altra banda, les centrals efectuen el pagament d'impostos que gra-

ven l'activitat econòmica, que reverteixen majoritàriament sobre els dos municipis d'ubicació de les plantes nuclears. També hi ha els impactes ocasionats per les operacions de recàrrega dels reactors, amb un impacte circumscribit principalment a la zona de residència dels treballadors eventuals contractats. A grans trets, podem pensar que la partida més gran de l'impacte econòmic és la dels subministraments i inversions a causa de l'elevada necessitat de béns i serveis que requereix una central nuclear. La partida de la mà d'obra i els salaris aniria en segon terme i, per últim, podríem situar els imports de la recàrrega i els impostos municipals.

La informació sobre els municipis de residència dels treballadors i de les empreses que proveeixen subministraments ens donaria una idea exacta de fins on arriba l'impacte en l'àmbit geogràfic, perquè els impostos d'activitat econòmica queden majoritàriament circumscribits als municipis d'Ascó i Vandellòs. Per tant, la definició d'un radi de 30 quilòmetres implícitament pressuposa que tots els treballadors i empreses subministradores estan repartits uni-

formement en un radi de 30 quilòmetres, és a dir, que hi ha el mateix percentatge d'afectats de 0 a 10 quilòmetres que de 10 a 20 quilòmetres i de 20 a 30 quilòmetres. I això no sembla ser massa realista, ja que, a mesura que ens allunyem d'Ascó i Vandellòs, l'afectació es va difuminant i l'impacte va minvant. I encara sembla menys realista si al radi que s'ha definit s'hi posen unes excepcions que no tenen cap mena de justificació econòmica. Per què un municipi de 13.000 habitants es considera no afectat pel tancament i un situat a la vora amb 11.000 habitants sí? O per què una frontera provincial delimita la frontera 'econòmica' de l'impacte?

Si el Fons té l'objectiu de reparar una pèrdua econòmica, la seva definició hauria d'anar encaminada a això. Acceptant que sempre hi haurà un cert desajust amb l'impacte efectiu a causa de la complexitat de la realitat, el Fons hauria de fixar-se en els territoris on es materialitzarà aquesta pèrdua econòmica. Desviar recursos cap a altres zones veïnes no és necessàriament negatiu, però no respon a la idea perseguida amb aquest instrument.

